

Aká je situácia všeobecného praktického lekárstva na Slovensku, kto nás vlastne zastupuje?

17.3.2006

Prezident SP/RL MUDr.Karol Herda, Bojnice - drherda@stonline.sk
MUDr.Peter Lipták, praktický lekár, Bratislava - lipp@pobox.sk

A. Úvod:

► **Definícia primárnej starostlivosti:** Primárna starostlivosť je koordinovaná, komplexná zdravotno-sociálna starostlivosť poskytovaná predovšetkým zdravotníkmi ako na úrovni prvého kontaktu občana so zdravotníckym systémom, tak na základe dlhodobého kontinuálneho prístupu k jednotlivcovi. Je súborom činností súvisiacich s podporou zdravia, prevenciou, vyšetrovaním, liečením, rehabilitáciou a ošetrovaním. Tieto činnosti sú poskytované čo najbližšie vlastnému sociálnemu prostrediu pacienta a rešpektujú jeho bio-psycho-sociálne potreby.

► **Definícia odboru všeobecného/rodinného lekárstva:** Európska definícia z roku 2002, ktorá bola reflektovaná i v materiáli WHO Zdravie 21, z ktorého vychádza pri práci aj naše terajšie MZ- : Všeobecné/rodinné lekárstvo je obvykle miestom prvého lekárskeho kontaktu v rámci zdravotného systému a poskytuje voľný a neobmedzený prístup svojim užívateľom, u ktorých sa stará o všetky problémy bez ohľadu na vek, pohlavie alebo iné charakteristiky danej osoby.

► V Slovenskej republike je 2331 všeobecných praktických lekárov. Kto nás dnes na Slovensku zastupuje?

- 1.v rámci Slovenskej lekárskej spoločnosti odborná spoločnosť praktického/rodinného lekárstva (Slovenská spoločnosť praktického/rodinného lekárstva)
- 2.na Ministerstve zdravotníctva SR hlavný odborník pre všeobecné lekárstvo,
- 3.na SZU, na fakulte špecializačných štúdií je katedra všeobecného lekárstva,
- 4.v rámci SLK sekcia súkromných lekárov,
- 5.ekonomické záujmy „obhajuje“ Asociácia súkromných lekárov kde máme sekciu všeobecných lekárov pre dospelých.

6. MUDr. Ladislav Pásztor založil pri SLS novú odbornú spoločnosť- Spoločnosť všeobecného lekárstva SLS, ktorej sa stal prezidentom. Spoločnosť má cca 50 členov a okolnosti jej vzniku nie sú všeobecne známe. Vznikla koncom roku 2005 alebo začiatkom roku 2006. Táto spoločnosť pracuje, navrhla nových kandidátov na hlavného odborníka nášho odboru.

B. Aké sú úlohy a aktivity, manévrovací priestor jednotlivých zložiek?

● **Odborná spoločnosť- Spoločnosť praktického/rodinného lekárstva SLS-** je garantom našej odbornosti, má mať hlavnú garanciu pri tvorbe koncepcie odboru, obsahu špecializačnej náplne, reforme odboru, mapovaní a presadzovaní odborných kompetencií, katalogizácii výkonov všeobecného lekárstva, tvorbe doporučených postupov pre všeobecných praktických lekárov, vzdelávaní, certifikácii, akreditácii, medzinárodných kontaktoch... V súčasnosti má 1030 členov. Odborná spoločnosť je v rámci SLS de iure plnohodnotnou a nakoľko je spoločnosťou všeobecných praktických lekárov, ktorí majú kľúčovú úlohu v primárnej starostlivosti má všetky predpoklady byť jednou z najväčších a najdôležitejších v rámci SLS. Zodpovedá za naše vzdelávacie aktivity, vedecké aktivity, konferencie, kongresy, účasť našich prednášateľov na podujatiach ostatných odborných spoločností SLS a zahraničných spoločností. Angažuje sa za celospoločenské preventívne programy, ktorými predovšetkým si náš odbor môže získať uznanie a akceptáciu a kde je vlastne aj ten priestor na našu vedeckú činnosť. V čele spoločnosti je volený 11 členný výbor. V súčasnosti sú to MUDr. Karol Herda, prezident Bojnice, MUDr. Eva Jurgová, prvá viceprezidentka, Piešťany, MUDr. Peter Pekarovič, druhý viceprezident, Hlohovec, MUDr. Eva Vargová, vedecký sekretár, Košice, MUDr. František Klimo, čestný prezident Senica, MUDr. Soňa Molčíková, revízor, Rožňava, MUDr. Alexander Heveši, člen, Levice, MUDr. Valéria Cehuľová, členka, Spišská Nová Ves, MUDr. Roman Rutkovský, člen, Bratislava, MUDr. Štefan Lipčák, člen, Michalovce a MUDr. Igor Sloboda, člen, Galanta. Piati kolegovia zvolení vo voľbách na svoje funkcie abdikovali. Výbor pracuje v sťažených podmienkach a pripravuje zmeny aj za podpory ďalších aktívnych členov spoločnosti (MUDr. Danica Bezáková – Zemianske Kostolany, MUDr. Zuzana Nedelková – Piešťany, MUDr. Tibor Hlavatý – Bratislava, MUDr. Štefan Hybský – Zvolen, MUDr. Peter Marko – Kežmarok, MUDr. Peter Lipták – Bratislava...) Tento rok nás čakajú voľby nového výboru, dve odborné konferencie, reprezentácia na zahraničných podujatiach európskych všeobecných praktických lekárov. Bude sa prejavovať snaha o väčší rozvoj aktivity spoločnosti v regiónoch. V odborných aktivitách bude dôraz na širšej účasti praktických lekárov v celospoločenských preventívnych programoch a na vzdelávacích podujatiach spoločnosti. Je potrebné aby sme všetci začali aktívnejšie pracovať pre náš odbor, našli a navrhli ďalších aktívnych ľudí. Plánuje sa vytvorenie ekonomickej sekcie spoločnosti, ktorá by podporovala združovanie praktických lekárov v regiónoch a ich rokovania so zdravotnými poisťovňami. Novinkou je aj nová internetová stránka našej odbornej spoločnosti www.sprl.sk.

● **Hlavný odborník vo všeobecnom lekárstve MUDr. Roman Rutkovský** radí ministrovi zdravotníctva Rudolfovi Zajacovi. Minister zdravotníctva nie je praktický lekár, je urológ a preto je predpoklad, že praktický lekár MUDr. Rutkovský mu môže kvalifikovane poradiť v oblasti primárnej starostlivosti. Avšak môžeme iba konštatovať že nová reformná legislatíva už nepozná termín primárna starostlivosť. Nový termín VAS – všeobecná ambulantná starostlivosť, z dôvodu platného zákona

č.576 Z.z. už nemá kompetencie primárnej starostlivosti a de facto znamená jej zrušenie. Podľa vyjadrenia ministra zdravotníctva Rudolfa Zajaca na jesennom cykle akadémie pre lekárov ambulantného sektora v Bratislave 10. decembra 2005 primárna starostlivosť na Slovensku naďalej existuje. Ako doslova povedal, poskytujú ju lekári všeobecnej ambulantnej starostlivosti nie samostatne v rámci svojich kompetencií, ale v spojení s manažmentom pacienta zdravotnými poisťovňami, ktorý zatiaľ nefunguje ale postupne sa bude rozvíjať. Minister doslova povedal, že úradníci zdravotných poisťovní sú lepší manažéri zdravotnej starostlivosti ako na to školení praktickí lekári. Ďalej, podľa ministra Zajaca nie je potrebné definovať primárnu zdravotnú starostlivosť v zákone.

Čo najviac chýba všeobecným praktickým lekárom okrem definície primárnej starostlivosti, je koncepcia odboru všeobecného lekárstva, jasné zadefinovanie kompetencií a to predovšetkým nie ako výsledok diskriminačného diktátu ostatných odborných spoločností a poisťovní ale v zmysle Charty európskych praktických lekárov a doporučení EU a WHO, kde vo všetkých dokumentoch dotýkajúcich sa organizácie zdravotných systémov, ktoré signovala aj Slovenská republika sa kladie dôraz na primárnu starostlivosť s kľúčovým postavením všeobecných praktických lekárov. Takúto modernú koncepciu vypracoval výbor SP/RL SLS od roku 1999 už niekoľkokrát. Najväčšia vďaka patrí trpezlivému MUDr.Imrichovi Ceconíkovi a MUDr.Roman Rutkovský tieto verzie, už aj niekoľkokrát predložil rôznym ministrom zdravotníctva. Nakoľko sa aj u terajšieho ministra zdravotníctva stretávajú rôzne záujmy - záujmy pediatrov, špecialistov, všeobecných praktikov aj s jeho vlastným reformným snažením presadiť záujmy zdravotných poisťovní - výsledkom bolo, že ani jedna koncepcia pre ministra nebola dosť moderná, pretože kritériom modernosti pre ministra je aj zapracovanie manažmentu pacienta zdravotnou poisťovňou do koncepcie nášho odboru čomu my všeobecní praktickí lekári nerozumieme. Preto plynie už druhé desaťročie od revolúcie, kedy náš odbor pláva bez stanovených moderných pravidiel. Utešiť nás nemôže ani to, že aj ostatné odbory sú na tom podobne. V prospech našej koncepcie primárnej starostlivosti hovorí to, že vystihuje moderné trendy presadzované v

EU <http://www.woncaeurope.org/>

WHO http://www.euro.who.int/HEN/Syntheses/primaryvsspecialist/20040115_16

a aj prirodzený celospoločenský záujem na dobrej zdravotnej starostlivosti v slovenskej populácii.

Doplnenie:MUDr.Rutkovského koncom februára 2006 odvolal minister MUDr.Rudolf Zajac z funkcie hlavného odborníka.

● **Katedra všeobecného lekárstva, Fakulty špecializačných štúdií SZU v Bratislave** - jej úlohou je predovšetkým postgraduálne vzdelávanie odborníkov v našom odbore. A ďalej na akademickej pôde hájiť to, čo odborná spoločnosť na pôde SLS. Tieto dve inštitúcie by mali úzko spolupracovať. Katedru v minulosti viedol Doc. MUDr. Ján Gajdošík, t. č. je vedúcou katedry MUDr. Zlatica Bucová a na vysunutom pracovisku v Košiciach je odborným garantom Doc. MUDr. Juraj Štec .

● **Slovenská lekárska komora** je stavovská organizácia, háji prestíž, odbornosť lekárskeho stavu ako celku. Môže a mala by podporiť reformu kompetencií a koncepcií odborov tak aby zdravotníctvo fungovalo dobre ako celok. Zo zákona jej vyplýva povinnosť hájiť aj sociálne a ekonomické záujmy lekárskeho stavu. V rámci SLK je vytvorená sekcia súkromných lekárov a jej predseda MUDr.Ján Šimaljak(Bratislava) je súčasne predsedom aj sekcie praktických lekárov pre

dospelých ASLSR. Koncom roku 2005 v Prešovskom kraji vznikli sekcie všeobecného praktického lekárstva SLK (sekcie VPL SLK) – organizované praktickými lekármi, ktorí odišli z ASL SR - MUDr.Miroslavom Švedom, MUDr.Jánom Markom, MUDr.Miroslavom Baníkom, ktoré do rokovacieho tímu SLK so zdravotnými poisťovňami presadili na „Existenčnom zhromaždení“ členov komory 31.1.2006 MUDr.Petra Liptáka z Bratislavy. SLK je dnes v prvej línii pri obhajovaní ekonomických záujmov lekárov (MUDr.Milan Dragula- detský chirurg, prezident SLK, MUDr.Eduard Kováč- ortopéd, generálny sekretár SLK, MUDr.Katarína Šimovičová- praktická lekárka pre deti a dorast, členka rady komory, MUDr.Ernest Sivík- traumatológ, člen rady komory, MUDr.Peter Lipták- všeobecný praktický lekár a ďalší). Rokovacie tímy komory znášajú aj nepríjemnú konfrontáciu so štátnou mocou, ministrom zdravotníctva, odmietajú obvinenia zo spolitizovania a usilujú sa udržať rokovania v pragmatickej rovine. V tejto situácii komora pokračuje v rokovaní už iba sama, ASL SR a SLUŠ prešli na stranu poisťovní a Ministerstva zdravotníctva a vystupujú proti záujmom, ktoré obhajuje SLK.

● **Asociácia súkromných lekárov-** podľa údajov z jej internetovej stránky- v roku 2002 mala cca 6000 členov, koncom roku 2004 3241 členov, podľa ústneho vyjadrenia MUDr. Pásztor na 1. kongrese praktického lekárstva v Tenisovej hale v apríli 2005 v Bratislave mala ASL SR 2600 členov z toho 700 praktických lekárov. Asociácia združuje tri záujmové skupiny lekárov- praktických lekárov pre deti a dorast - PLDD, praktických lekárov pre dospelých - PLD a lekárov špecialistov. Každá z týchto skupín lekárov má iné ekonomické záujmy , ktoré dnes stoja de facto proti sebe. Je to spôsobené deformáciou nášho zdravotného systému. V normálnom systéme lekári primárnej starostlivosti vybavujú cca 80% zdravotných ťažkostí pacientov. Preto lekári špecialisti majú denne v priemere 7 až 10 pacientov a sú za nich veľmi slušne ohodnotení. Predsa komplikovaný pacient nemôže byť vybavený u špecialistu aj za tri minúty ako je to u slovenského špecialistu, ktorý žije z toho, že vybaví denne 40 až 70 pacientov. Lekári špecialisti sú u nás ekonomickými nástrojmi nútení aby vykonávali prácu za lekárov primárnej starostlivosti. Nemajú časový priestor na dôkladnú prácu s pacientom v rámci svojej odbornosti a lekárom v primárnej starostlivosti je umelo - preskripčné a iné kompetenčné obmedzenia - bránené v práci.

V čom sú rozdiely a protichodnosť záujmov PLDD a PLD? A čo nás naopak spája? Roky je medzi nami problém vekovej hranice, od ktorej PLD môže prevziať poistenca do svojej starostlivosti v ČR je to od 14 rokov, na Slovensku je to v súčasnosti od 19 rokov. Praktickí lekári pre deti a dorast presadzujú hranicu do ktorej sa starajú o pacientov pediatri zvýšiť až na 28 rokov. Áno, PLD s prechodným intervalom 14-28 rokov môžu súhlasiť, ale trvajú na tom, že je to prechodný interval kedy pacient má mať možnosť si sám vybrať svojho lekára buď PLDD alebo PLD, podľa toho, kde očakáva lepšiu starostlivosť. A dokonca, nebránime sa ani tomu aby nadbytoční pediatri si doplnili vzdelanie o atestáciu z nášho odboru a potom pôsobili ako plnohodnotní PLD alebo ako žiadaní rodinní lekári.

Ako zastupuje záujmy praktických lekárov ASL SR?

Kto má záujem tieto ekonomicky teda de facto nezlučiteľné skupiny v deformovanom zdravotnom systéme združovať? Je to prezident ASL MUDr.Ladislav Pásztor. Aký benefit má z tohto umelého zlepenca?

Vo svojich verejných vystúpeniach ešte dnes si dovoľí tvrdiť, že súkromní lekári nie sú schopní zvládnuť samostatné uzatváranie zmlúv s poisťovňami, že zmluvy nečítajú a sú schopní podpísať čokoľvek. Prečo ani po 10 rokoch pôsobenia

asociácie a jej prezidenta MUDr.Pásztor na súkromných lekárov sa tento nelichotivý stav nezmenil? Zdá sa, že šéfovi ASL to takto asi vyhovuje, lebo môže tvrdiť, že je potrebné členstvo nielen v asociácii ale už aj v Zdravite. Len on obhajuje záujmy súkromných lekárov, obetavo a profesionálne za nich rokuje a aj podpíše za nich výhodné zmluvy. Rokuje takto už 10 rokov ale k zvýšeniu kapitácie pre praktických lekárov pre dospelých za celú túto dobu nedošlo! K prvému marcu podpísal za praktických lekárov, členov Zdravoty zmluvy s ponúkanou kapitáciou v priemere 35 Sk a s navýšením 1,50 za liekový manažment, ktorý je v rozpore s etickým kódexom a v praxi prinesie pravdepodobne ešte problémy nakoľko do zmlúv to poisťovni umožnilo zakomponovať sankcie. Pán MUDr. Pásztor do konca februára na zhromaždeniach Zdravoty tvrdil, že lepšie žiadne zmluvy ako zlé zmluvy a že kapitácia, ktorú presadzuje je 46 korún. Preto členovia Zdravoty pribúdali až do konca februára. 1. marca sa MUDr. Pásztor rozhodol a podpísal zmluvy s kapitáciou 35 korún. A to aj napriek prebiehajúcim rokovacím aktivitám tímov Slovenskej lekárskej komory. Pán MUDr. Pásztor na rozdiel od členov ASL SR zmluvy číta a preto podpísal tieto výhodné zmluvy.

Doplnenie: Od 3.3.2006 bol vymenovaný ministrom MUDr.Rudolfom Zajacom za hlavného odborníka pre všeobecné lekárstvo MUDr.Ladislav Pásztor.

C. Na záver:

Slovenský všeobecný praktický lekár v EU môže nájsť svoju odbornú identitu v plnohodnotnej, dobre fungujúcej odbornej spoločnosti. Budovať takúto spoločnosť je aj dnes úlohou výboru spoločnosti. Je to možné iba za príspevku veľkého počtu aktívnych členov. Spoločnosť si budujeme pre seba. Preto zdôrazňujeme potrebu profesionálnej mobilizácie všeobecných praktických lekárov v odbornej spoločnosti SP/RL.

Obchodné záujmy, zmluvné vzťahy s poisťovňami sú existenčnou podmienkou kvalitného poskytovania zdravotnej starostlivosti na našich ambulanciách. Súčasný deformovaný systém, ktorý vôbec nekalkuluje s kategóriou - cena práce súkromného lekára, je prekážkou rozvoja a dosiahnutia kvalitnej primárnej starostlivosti. Naša odborná spoločnosť, pre úspešné rokovania s poisťovňami, za efektívne považuje regionálne združovanie lekárov, napríklad podporujeme sekcie VPL SLK. Chceme dosiahnuť akceptovanie rovnocenného partnerského vzťahu regionálnych združení všeobecných praktických lekárov a zdravotných poisťovní pri uzatváraní zmluvných vzťahov.

Cieľom rokovaní musí byť pokrytie našich ekonomicky oprávnených nákladov, ktoré vieme presne vykalkulovať a nebojíme sa ich obhájiť v diskusii s poisťovňami, alebo aj na širšom ekonomickom fóre.